

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพโดย การจัดการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มี พัฒนาการได้ถึงขีดสุดในทุกด้าน ได้แก่ พัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สถาบัน ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของมนุษย์ คือ สถาบันครอบครัว โรงเรียน ชุมชน (วัด) ใน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการจัดการศึกษานั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8 มุ่งให้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของระบบโรงเรียน ด้วยการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรที่กำหนดให้ ซึ่งหลักสูตรได้คาดหวังไว้ว่า เป้าหมายที่จะได้รับจากโรงเรียน คือ การได้พบเห็นเด็กที่มีความเฉลียวฉลาด มีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง มีอารมณ์สดชื่น แจ่มใส ำรงตามสมควรแก่วัย มีความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา การช่วยเหลือตนเอง การอยู่ร่วมกับ เพื่อน ๆ และครูได้ดี ไม่เป็นปัญหาของครูและผู้ปกครอง เพื่อเติบโตใหญ่เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของ ประเทศชาติ

แต่สภาพสังคมปัจจุบันได้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะ ผลกระทบจากเศรษฐกิจที่เน้นการเพิ่มผลผลิต ทำให้ค่านิยม ความดีงาม คุณธรรม จริยธรรม มีลักษณะที่ถดถอยลง เริ่มเบี่ยงเบนออกจากคุณธรรม จริยธรรม เงินเริ่มเข้ามามีบทบาทต่อจิตใจ คนมากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ค่านิยมทางวัตถุ ถ่างทอดจากสังคม เมืองมาสู่ชนบทและ ครอบครัวเยาวชนได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งลักษณะดังกล่าวส่งผลถึงเยาวชนที่อยู่ใน วยศึกษา โดยเฉพาะเยาวชนวัยรุ่น ซึ่งกำลังเติบโตเป็นทรัพยากร และกำลังที่สำคัญของประเทศชาติ ต่อไปนั้น ย่อมได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สังคมยุคโลกาภิวัตน์ การแผ่ขยายของวัฒนธรรมตะวันตกที่นิยมวัตถุ แพร่ขยายจากสังคม เมืองไปสู่สังคมในชนบทอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ สภาพจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม ความดีงาม ตามแบบอย่างของคนไทยได้ลดน้อยลงเรื่อย ๆ สิ่งเสพติด ความโหดร้าย อาชญากรรม และค่านิยมแบบตะวันตกนับวันจะเพิ่มมากขึ้นโดยลำดับ ท่ามกลางความเจริญทางวัตถุ นั้นได้ แฝงเร้นแหล่งอบายมุขไว้ทุกรูปแบบ สถานเจริญมยในรูปแบบต่าง ๆ ได้กลายมาเป็นสถานที่ดึงดูด

จิตใจของผู้คน การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จนเกินกว่าที่จะสามารถสร้าง ภูมิคุ้มกัน ให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ มากที่สุดอย่างน่าวิตก จำนวนต่อสภาพที่เกิดขึ้น การเที่ยวกลางคืนเพื่อแสวงหาบริการต่าง ๆ ตาม แหล่ง เริงรมย์มีมากขึ้น และนำไปสู่ปัญหาที่รุนแรง เช่น การก่ออาชญากรรม การเสพ สิ่งเสพติด การยกพวก ตีกัน นอกจากนั้น ยังมีผลเสียสืบเนื่องมาสู่พฤติกรรมการเรียน ทำให้นักเรียนบางส่วน ขาดความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน เช่น ไม่เตรียมบทเรียนล่วงหน้า ไม่ทำการบ้าน และ คัดลอกการบ้านจากเพื่อน ๆ ไม่ศึกษาค้นคว้า และจัดทำรายงานไม่ทันตามกำหนด หลับขณะ ที่ เรียนหรือไม่สนใจบทเรียน มีพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่เชื่อฟังครูอาจารย์ หรือ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียน (จริยา สารภาร, อ้างใน วารี ศิริเจริญ , 2541, หน้า 58)

จากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังได้กล่าวมาแล้ว หากไม่มีมาตรการในการแก้ไข ปรับปรุงหรือพัฒนาด้านจิตใจของคนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนในวัยเรียนให้สูงขึ้น สังคมไทยในอนาคตจะยิ่งสับสนวุ่นวาย และเสื่อมโทรมมากขึ้นเรื่อย ๆ

ในลักษณะเดียวกัน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานั้น อยู่ในช่วงวัยรุ่นที่มีอายุอยู่ระหว่าง 13-18 ปี ตามที่ สุพัตรา สุภาพ (2541, หน้า 16) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่เปลี่ยนจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ เป็นวัยที่อยู่ระหว่างความเป็น เด็ก กับความเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นวัยที่ย่างเข้าสู่ความเป็นหนุ่มสาว เป็นวัยที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมี ผลกระทบกระเทือนต่อความเจริญทางด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น อารมณ์อ่อนไหว เต็มไปด้วยความเพ้อฝัน มีอุดมคติสูงส่ง มักจะมองสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี ดังนั้น ถ้าหากมีความผิดหวังหรือไม่ได้ดังที่ปรารถนาก็ จะเสียใจมาก ไม่เดินทางสายกลาง เพราะถ้ารักจะรักสุดใจเกลียดจะเกลียดสุดใจ นอกจากนี้ยัง ต้องการให้เพื่อนยอมรับ รักเพื่อนต่างเพศ รักความเป็นอิสระ ต้องการความอบอุ่น และเป็นวัย ที่กำลังอยากรู้ อยากรองในสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ และเป็นวัยที่เห็นเพื่อนมีความสำคัญที่สุด กลุ่มเพื่อน จะมีอิทธิพลมาก ตามที่กล่าวมาแล้วว่า วัยรุ่นในช่วงวัยนี้เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดอย่าง น่าวิตก เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ หากไม่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น ย่อมเกิดผล เสียหายต่ออนาคตของชาติ ทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม ทำให้ประเทศชาติและ ท้องถิ่นขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ

ผู้วิจัยได้สำรวจ สภาพพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง โดยให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีทั้งหมด 8 ห้องเรียน สุ่มแบบเจาะจง 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 43 คน ตอบแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ

การไม่เข้าเรียน หนีเรียน การมาโรงเรียนสาย อันดับ 2 การดื่มสุรา สูบบุหรี่ อันดับ 3 ใช้จ่าย ก้าวร้าว แต่งกายไม่สุภาพ พุดจาหยาบคาย ช่มชู่เพื่อนนักเรียน ทำลายทรัพย์สินของโรงเรียน อันดับ 4 การดมกาว กินยาบ้า สูบกัญชา และอันดับ 5 การลักเล็กขโมยน้อย และอื่น ๆ

ตาราง 1 สถิติการเกิดคดีอาชญากรรมในอำเภอวังเหนือ ช่วงปี พ.ศ.2540 และ ปี 2541

ตำบล	ปี 2540		ปี 2541	
	เกิด(ราย)	ผู้ต้องหา(คน)	เกิด(ราย)	ผู้ต้องหา(คน)
วังเหนือ	4	4	7	19
วังแก้ว	19	13	8	8
ทุ่งฮั่ว	4	4	-	-
วังซ้าย	5	5	15	15
วังทอง	7	9	5	6
วังใต้	1	1	-	-
วังทรายคำ	2	1	1	1
ร่องเคาะ	9	9	17	18
รวม	51	46	53	58

ที่มา: สถานีตำรวจภูธรอำเภอวังเหนือ

จากตาราง 1 แสดงให้ทราบสถิติการเกิดคดีอาชญากรรมในอำเภอวังเหนือ ในปี พ.ศ. 2540 เกิดขึ้นจำนวน 51 ราย และมีผู้ต้องหา จำนวน 46 คน ส่วนในปี พ.ศ. 2541 นั้น เกิดขึ้นจำนวน 53 ราย และมีผู้ต้องหา จำนวน 58 คน เมื่อ เปรียบเทียบ คดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นระหว่าง ปี 2540-2541 นั้น แสดงให้เห็นว่า การเกิดคดีอาชญากรรมในอำเภอวังเหนือมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว หากไม่มีแนวทางป้องกัน หรือมาตรการแก้ไขต่าง ๆ แล้ว จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการของวัยรุ่น ที่เป็นทรัพยากรสำคัญเพื่อเติบโตเป็นพลเมืองดีของ

ชาติ และการที่จะช่วยป้องกัน พัฒนาหรือแก้ไขด้วยวิธีการปรับพฤติกรรมของนักเรียนในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นที่ทราบดีแล้วว่ากำลังอยู่ในช่วงวัยที่มีอารมณ์แปรปรวน เปลี่ยนแปลงง่าย และต้องการคนที่เข้าใจอย่างมาก หากผู้ปกครองไม่เข้าใจจิตใจของวัยรุ่นแล้ว ก็อาจจะกลายเป็น ส่วนหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นมีปัญหามากขึ้นอีก ดังนั้น การศึกษาความคิดเห็น เพื่อการเข้าถึงจิตใจของวัยรุ่น หรือ รู้ถึงความรู้สึกนึกคิดของเขานั้น นอกจากจะทำให้ผู้ปกครองหรือครูอาจารย์ได้เข้าใจ และตระหนักในปัญหาของวัยรุ่นแล้ว ยังจะช่วยป้องกันและแก้ปัญหาให้วัยรุ่นได้อีก อนึ่ง ตามนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการ ข้อ 4 ปีงบประมาณ 2542 ให้มีการประกันความปลอดภัย เพื่อ ปกป้องคุ้มครอง ดูแลให้นักเรียนปลอดภัยจากสารเสพติด อบายมุข การทะเลาะวิวาท และสื่อที่ไม่เหมาะสม (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง, 2542) ประกอบกับผู้วิจัยในฐานะที่ศึกษาทางด้านจิตวิทยา การศึกษาและการแนะแนว และเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งมีขอบข่ายงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรังเหนือ แล้วนำผล ที่ได้จากการศึกษาเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรผู้รับผิดชอบงานแนะแนวในโรงเรียน เพื่อกำหนดรูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้กระบวนการแนะแนวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ รังเหนือ จังหวัดลำปาง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรังเหนือ จังหวัดลำปาง รวมจำนวนทั้งสิ้น 173 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ ปัจจัยที่เกิดมาจากภายนอกตัวบุคคล ดังต่อไปนี้
 - 1.1 สภาพครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลำดับที่ในการเกิด ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การปกครองของบ้าน ที่ตั้งของบ้าน และ เด็กที่ขาดผู้ปกครองที่แท้จริง
 - 1.2 โรงเรียน ได้แก่ ตัวครู และการจัดการเรียนการสอน
 - 1.3 สภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ กลุ่มเพื่อน และสื่อที่ไม่เหมาะสม
2. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ ความก้าวร้าว การใช้ยาเสพติด และการหนีเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม หมายถึง สภาพครอบครัว โรงเรียน สภาพแวดล้อมทางสังคม

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกใน 3 ลักษณะ คือ ความก้าวร้าว การใช้สารเสพติด และการหนีเรียน

ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง
2. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา อาจนำไปเป็นข้อมูลในการบริหารงาน และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยใช้กระบวนการแนะแนวแก่นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง